

Valtuustoryhmien ryhmäpuheenvuorot, Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023-2025 – Fullmäktigegruppernas gruppanföranden, Budgeten 2023 och ekonomiplanen 2023-2025, 14.11.2022

Kunnanhallituksen puheenjohtaja – kommunstyrelsens ordförande Kaj Lindqvist

Talousarvioehdotuksen tulos näyttää plussaa 5,15 milj. euroa ja ylijäämä on 6,35 milj. euroa. Voi sanoa että talous on tasapainoinen ensi vuonna. Sen lisäksi tämän vuoden 2022 tulos on myös muodostumassa ylijäämäiseksi ja on selvästi parempi verrattuna tämän vuoden talousarvioon. Mutta kuten tiedämme niin sote uudistuksen rahoitusjärjestelmä tuo haasteita ja ongelmia tulevina vuosina. Ensi vuonna koko kuntasektori astuu siis uuteen aikakauteen. Vastuu sosiaali- ja terveystoimesta sekä pelastustoimesta siirtyy Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Sipoolta siirtyy uudistuksessa kustannuksia 64,6 milj. euroa ja tuloja peräti 73,7 milj. euroa.

Talousarvio noudattaa hyvin valiokuntien ehdotuksia ja valiokunnatkin ovat suhteellisen hyvin noudattaneet kunnanhallituksen asettamia talousarvioraameja. Sivistysvaliokunnan määräraha on noin 56 milj. euroa eli yli 60 prosenttia kunnan käyttömenoista. Teknisen sekä rakennus- ja ympäristövaliokunnan määräraha on noin 17 milj. euroa, hallintapalveluiden noin 10 milj. euroa ja kaavoituksen ja elinkeinopalvelujen noin 8 milj. euroa.

Kunnan investointibudjetti on noin 15 milj. euroa ja Sipoon Veden 5 milj. euroa. Peruskorjauksien osuus on noin 7 miljoonaa mm. Sibbo Gymnasiumin, Topeliussalin ja Nikkilän urheilukentän peruskorjaus. Infraan joka mahdollistaa tonttutuotantoa satsataan noin 5,5 milj. euroa.

Verotuloja kertynee noin 60 milj. euroa ja kiinteistöveron osuus tästä on noin 10 milj. Valtionosuuksia arvioidaan saavan 21,8 milj. Kokonaislainamäärä ensi vuoden lopussa on talousarvion mukaan noin 122 milj. euroa siis melkein 5 300 euroa asukasta kohti. Verrattuna tämän vuoden talousarvioon lainamäärä on yli 20 miljoonaa pienempi, mutta taloussuunnitelman kehitys on kuitenkin huolestuttava.

Ensi vuoden kunnallisveroprosenttimme on lain mukaan 6,61 koska jokaisesta kunnalta vähennetään sama 12,64 prosenttiyksikköä. Tämä on kuten monta kertaa olen aikaisemmin todennut epäoikeudenmukaista. Veroprosenttimme olisi oltava jossain 8 – 8.5 prosentin välillä mikäli todelliset sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen menot huomioitaisiin. Siirtyvien kustannusten ja tulojen erotuksesta korvataan kunnalle 60 prosenttia niin kutsuttuna muutosrajoittimena. Loppuosa jää kunnan kannettavaksi siis. Talousarvioliitteen sivulla 37 on ensi vuoden valtionosuuden erittely ja sivulla 38 on selvitetty miten niin sanottu muutosrajoitin toimii. Valitettavasti näyttää siltä että HUS:n lisäveloitus meiltä on luokkaa 3-3,5 miljoonaa euroa mikä on meille erittäin epäedullista ajatellen tulevien vuosien valtionosuuksia.

Sote uudistusta on valmisteltu noin 15 vuotta. Kysyin valmisteluvaiheessa VM:n viranhaltijoilta noin viisi vuotta sitten miksei voida vähentää veroprosentteja todellisten kustannusten mukaiseksi. Vastauksena sain silloin että olisi liian monimutkaista ohjelmoida tietokoneohjelmia erikseen jokaisen kunnan kohdalla ja samalla niin ettei kenenkään asukkaan verotaakkaa nousisi. Olemme Sipoossa myös tämän rahoitusjärjestelmän takia enemmän riippuvaisia valtionosuuksista, ja tiedämme että kun valtion on tehtävä säästöjä budjetissa niin kokemuksesta ne kohdistuvat myös aina kuntien valtionosuuksiin.

Lopputoteamana: talousarvio 2023 näyttää oikeastaan oikein hyvältä ja talous on tasapainossa, mutta tulevista

vuosista on sitten huolta ja paljon epävarmuustekijöitä kuten inflaation, lainakorojen sekä energiahinnan kehitys – sekä saadaanko oikeudenmukaisempi valtionosuusuudistus joka paremmin huomioi myös lapsia ja nuoria.

Budgetförslaget resultat visar ett plus på 5,15 milj. euro och överskottet är 6,35 milj. Ekonomin är i balans nästa år. Dessutom kommer årets 2022 resultat att vara betydligt bättre jämfört med vad vi budgeterat. Men vi vet att social- och hälsovårdsreformens finansieringssystem kommer att vara utmanande och problematisk för oss de kommande åren. Nästa år kan man säga att hela kommunsektorn inleder en ny era. Ansvaret för vår social- och hälsovården överförs till Östra Nylands välfärdsområde. Totalt överförs utgifter från Sibbo 64,6 milj. euro och inkomster hela 73,7 milj. euro.

Budgeten överensstämmer bra med utskottens förslag och utskotten har också relativt bra följt kommunstyrelsens budgetram. Bildningsutskottets totalanslag är ca 56 milj. euro eller över 60 procent av kommunens driftsutgifter. Tekniska utskottet och byggnads- och miljöutskottets totalanslag är ca 17 milj. euro, förvaltningstjänsternas ca 10 milj. euro och samt planläggningens och näringslivsverksamhetens ca 8 milj. euro.

Kommunens investeringsbudget är ca 15 milj. euro och affärsverket Sibbo Vattens 5 milj. euro. Saneringarnas andel av investeringarna är ca 7 milj. bl.a. Sibbo Gymnasium, Topeliussalen och centralidrottsplanen i Nickby. Samhällstekniska investeringar uppgår till ca 5,5 milj. euro som bl.a. möjliggör försäljning av egna hemstomter.

De totala skatteinkomsterna beräknas till 60 milj. euro och fastighetsskattens andel är ca 10 milj. Statsandelarna beräknas till 21,8 milj. euro. Den totala lånebördan beräknas i slutet av året att vara 122 milj. euro eller ca 5 300 euro per invånare. Jämfört med årets budget är lånebördan över 20 miljoner mindre, men den utveckling som ekonomiplanen visar är oroväckande.

Som en slutkläm vill jag konstatera att budgeten för nästa år ser egentligen mycket bra ut och ekonomin är i balans. Men som jag flera gånger tidigare konstaterat så finns det många osäkerhetsfaktorer i framtiden. Hur länge pågår kriget i Ukraina? Hur utvecklas inflationen och räntenivån? Får vi bukt på energikrisen? Hur utfaller social- och hälsovårdsreformens finansieringssystem? Får vi en ur vår synvinkel mer rättvis statsandelsreform. Men vi kan trots allt se med tillförlit på budgetåret 2023 och också år 2024 är under kontroll.

Svenska folkpartiets fullmäktigegrupps gruppanförande – Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuoro, Micaela Röman

Tack ordförande, bästa fullmäktigekollegor, tjänstemän och ni som följer med sändningen.

Det här är ett historiskt ögonblick, om en stund kommer vi att inleda behandlingen av en budget som saknar det som varit en stor del av kommunens grund och stadiga botten - social- och hälsovården. Övergången till ett samarbete med välfärdsområdet innebär förändringar också för oss som kommun och förändring är - som vi vet - sällan till alla delar odelat lätt.

Kuten kunnanhallituksen puheenjohtaja tuossa aikaisemmin totesi, tämä ja ensi vuosi ovat vielä hyviä vuosia - ja hyviin vuosiin olemmekin Sipoossa tottuneet. Olemme monta vuotta olleet niin kutsuttu voittajakunta, ainakin mitattuna uusissa asukkaissa, ja pyrkimyksenä tulee tulevaisuudessakin olla vetovoimainen kunta, jolla on myönteinen maine.

Reformen av social- och hälsovården är en av de största, om inte den största reformen som gjorts inom den offentliga sektorn i vårt land, övergången till välfärdsområdet är historisk och vi står inför något helt nytt.

Att stå inför något helt nytt börjar i och för sig vara något som är det nya normala. Vi har nämnt det också i den här församlingen många gånger, men jag upprepar det ändå: coronapandemin, kriget i Ukraina och en pågående energikris - omgivna och påverkade av allt det här och en hel del annat ska vi som sitter i den här salen ändå fokusera på det som är vår primära uppgift - att genom vårt arbete och våra beslut bidra till att våra invånare kan leva fullödiga liv i en välmående kommun.

Kuntalaisten hyvinvointi on vuodenvaihteen jälkeen edelleen kunnan vastuulla ja meidän on vielä ratkaistava miten tämä vastuu kannetaan ja jaetaan ja RKP:n valtuustoryhmä on tyytyväinen siihen, että ensi vuoden budjetissa on varattu rahaa hyvinvointikoordinaattorille, toivommekin että tämä henkilö löytyy mahdollisimman pian, jotta jo tehty hyvä työ saa jatkua kunnassamme ja jotta meilläkin, päätöksentekijöillä on taho, jonka puoleen kääntyä työssämme.

Sillä jokainen päätös, jonka me teemme, on se sitten jaostossa, valiokunnassa, hallituksessa tai valtuustossa, jokainen päätös vaikuttaa asukkaidemme hyvinvointiin. Henkilökohtaisella tasolla pieniltäkin vaikuttavat asiat voivat suuresti vaikuttaa siihen, miten asukkaat viihtyvät ja voivat mahdollisimman hyvin kunnassamme.

Och det är inte små frågor vi har på bordet, tvärtom. Och det är inte frågor som landar i våra händer om några år, många av frågorna är akuta och beslut vi fattar idag kan ha långt gående följder. Planeringen av NG8, situationen för både elever och personal i Miili Campus och det illamående vi under så många år pratat om i fråga om barn och unga i kommunen för att nämna några. SFP kommer under kvällens behandling av budgeten att föreslå några ändringar och det är med de tidigare nämnda frågorna och kommunens invånares välmående i åtanke vi ger dessa förslag.

Suunnitelmat NG8-alueelle ovat herättäneet sekä paljon keskustelua, että tunteita ja on tärkeä pitää mielessä, että monelle suunniteltu suuri muutos on myös kytköksissä hyvinvointiin ja huoleen, huoli siitä, pilaavatko suunnitelmat jotain uniikkia, jotain joka vielä tänään tekee Sipoosta voittajakunnan? RKP:n valtuustoryhmä toivoo, että annettuja palautteita käsitellään mahdollisimman avoimesti ja että me päätöksentekijät teemme

päätöksiä myös näitä palautteita - olivat ne sitten positiivisia tai negatiivisia - asukkaitamme kunnioittaen.

Barns och ungas illamående är något som inte bara drabbar barnet eller den unga - det berör hela familjen, släkt, vänner, skolklassen och i en del fall hela skolan. Hittills har vi som kommun ansvarat för att ta hand om illamåendet, men i och med övergången till välfärdsområdet är det än viktigare att vi satsar på att så många som möjligt mår så bra som möjligt. Här spelar bildningen och i synnerhet skolorna och personalen i skolorna en viktig roll - och de flesta av oss har blivit kontaktade av eller har egna erfarenheter av hur utmanande situationen i Miili Campus är just nu - både för eleverna och personalen i de tre enheter som nu samsas i en byggnad som är planerad som en enhetsskola.

Valitettavasti politiikassa menevät välillä puurot ja vellitkin sekaisin ja olemme harmiksemme saaneet huomata, että myös Miilin Campuksesta ja uuden Söderkulla skolanista voi tehdä kielikysymyksen jos haluaa. Haluan siitäkin syystä tässä tilanteessa muistuttaa kahdesta asiasta: olemme jo edellisellä valtuustokaudella hyväksyneet Söderkulla skolanin projektisuunnitelman ja RKP:n valtuustoryhmä on siitä lähtien, kun suunnitelma hyväksyttiin ja maailma sen ympärillä muuttunut, sanoneet, että olemme valmiita katsomaan suunnitelmaa uudestaan, mutta siitä pidämme kiinni, että Söderkulla skola rakennetaan. Ja se toinen asia - me emme pidä kiinni Söderkulla skolanista siksi, että että ruotsinkieliset oppilaat ja henkilökunta saavat paremmat oltavat, me pidämme siksi siitä kiinni, että kaikkien oppilaiden ja henkilökuntien - myös Sipoonlahden koulun ja kielikylvyn - opiskelu- ja työskentelyolosuhteet olisivat mallillaan.

Det är också mitt och vårt önskemål då vi nu går in för att behandla budgeten och ekonomiplanen för de kommande åren, att vi öppet och ärligt väger ärende för ärende, utan att ställa dem emot varandra på grunder som inte hänger ihop. Att vi för den debatten nu och under kommande möten med målet att hitta lösningar och i en del fall kompromisser som är så bra som möjligt för så många som möjligt.

Haluan omasta ja RKP:n valtuustoryhmän puolesta kiittää sekä muita päätöksentekijöitä että virkahenkilöitä yhteistyöstä, hyvällä yhteistyöllä olemme tulevaisuudessakin voittajakunta.

Kokoomuksen valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuoro – Samlingspartiets fullmäktigegrupps gruppanförande, Tuomas Alaterä

Tulevan vuoden talousarvio on kuntalaisten sivistyksen, hyvinvoinnin, asumisen ja maankäytön talousarvio. Me kokoomuksessa uskomme, että talousarvion tulee kannustaa aktiivisuuteen, niin hyvinvoinnissa kuin työnteossa, ja tarjota edellytykset sille, että kunta kasvaa - kestävästi niin taloudellisesti kuin ympäristön kannalta.

Kokoomus on kasvumyönteinen. Kuoreenvetäytymisen tie Sipoossa on tuhon tie. Kun nostamme päämme esiin, on maailma ulkona muuttanut muotoaan ja aika ajanut odottajan ohi. Hyvinvointi tehdään aktiivisesti, ei odottamalla ja toivomalla.

Talousarvio ennustaa velkaantumisen kasvua. Samalla Sipoossa on erinomaiset edellytykset olla valitsematta ajopuun osaa ja vastustaa velkaantumiskehitystä ja silti panostaa sivistyksen, hyvinvoinnin ja elinkeinoelämän investointeihin.

Kunnan verotulojen kehitys on ollut positiivista ja verotulojen kasvu ilman veroprosentin nostoa on mahdollista – ja todennäköistä – edelleen. Kiinteistö- ja yhteisöverojen tuotto tulee kasvamaan, kun saamme kuntaan lisää liike- ja teollisuuskiinteistöjä.

Meidän on huolehdittava käyttötalouden kunnosta ja tulevan vuoden aikana yksityiskohtaisesti tarkastella investointihankkeet ja päättää, mitä strategisena tavoitteena velkaantumisen taittaminen ja talouden tasapainottaminen tarkoittaa. Hyvän lähtökohdan antaa se, että ensi vuoden talousarvio on tasapainoinen. Etsikköaika pitää käyttää tuottavuusohjelman laatimiseen talouden hallintaa varten. Tarpeellisia uusinvestointeja siirtämällä ja korjausvelkaa kasvattamalla emme rakenna kestävä tulevaisuutta. Esitetyssä talousarviossa nämä tarpeet tunnustetaan verrattain hyvin.

Kaavoituksessa näkyy kuntastrategian mukaisesti omakotitalojen määrän lisääminen. Tämä yhdistettynä kilpailukykyiseen veroprosenttiimme pitää Sipoon visiomme mukaisesti haluttuna asuinpaikkana myös muualta Suomesta katsoen.

Keskustojen kaavoituksen ohella myös kylien kaavoitusta on edistettävä. Missään nimessä ei saa unohtaa yritystontteja eikä suoraa vaikuttamista sen puolesta, että myös suuret yritykset näkevät Sipoon uutena kotipaikkakuntanaan. Miksi viedä makeistehdas Vantaalta Lahteen, jos sen voisi tuoda Sipooseen? Hyvinvoiva elinkeinoelämä on yksi keskeisimpiä valttejamme velkaantumisen torjumisessa.

Sivistyksen kovat strategiset tavoitteet on saatava toteutetuksi, jotta kuntamme olisi houkutteleva asuinkunta. Tätä edistetään investoinnein, mutta esimerkiksi myös parantamalla erityisopetuksen koordinoitua. Meidän pitää paremmin varautua yhteyspintojen rakentamiseen hyvinvointialueen kanssa eikä yksistään yksilöllisessä oppilashuollossa. Varautumiseen kuuluu myös hyvinvoinnin koordinoitua kuntatasolla ja poliittinen valmistelu. Emme voi mennä ensi vuoteen ilman tietoa siitä, miten hyvinvointiasioista kunnassa päätetään.

Vuosi sitten totesimme, että Söderkulla skolan suunnittelun jatkaminen on tärkeää. Näimme, että väestösuunnitteiden valossa Miilin koulurakennus on nykyisen käyttötapsansa mukaan täyttymässä 2020-luvun lopulla. Tuo tilanne on tullut vastaan odotettuakin nopeammin, sillä rakennuksen avoimissa tiloissa monen

erillisen yksikön toiminta ei mahdollista koulun täyttä laskennallisen kapasiteetin mukaista käyttöä. Samalla varhaiskasvatuksen paikkojen tarve on akuutti ympäri kuntaa. On tarpeen nopeuttaa sivistyksen tilojen suunnittelua Etelä-Sipoossa ja tähdätä siihen, että Söderkulla skolalla on tarpeensa mukainen koulutila 2026. Tällä aikajänteellä tarvetta ja lopullisia kustannuksia ehditään tarkentaa.

Kouluhyvinvoinnin parantamiseen tähtää myös välipalan tarjoaminen Miilissä niille lapsille, joiden koulupäivä jatkuu klo 15 jälkeen. Keväällä tehdyn kokeilun kokemukset puoltavat välipalan tarjoamisen jatkamista ja tätä kokoomuksen ryhmä kannattaa.

Miilin liikuntahallin valmistuminen esitetyssä aikataulussa on tärkeää. Söderkullan keskustan kaava-alueista Opintien kaavaa viedään ripeällä aikataululla eteenpäin ja vanha liikuntasali tulee verrattain pian purettavaksi. Jos liikuntahalli ei silloin ole valmiina, muodostuu sisäliikuntapaikkojen puute Söderkullassa kestävämmäksi. Sivistyksen tarpeisiin halli saisi olla valmiina jo aikaisemminkin.

Talousarviossa esitetään vuodelle 2025 määrärahaa uimahallin pääomaan. Kokoomuksen valtuustoryhmä näkee, että NG8-kaava on ainoa näköpiirissä oleva sen kokoluokan kaava, joka mahdollistaa riittävän asukas pohjan Nikkilän kehittämiseen, jotta uimahallin rakentamiseen voitaisiin vuosikymmenen loppupuolella päästä.

Sipoolla on suuressa saaristossaan upeat ulkoilualueet. Saariston merkityksestä virkistys- ja elinkeinokohteena puhutaan paljon, mutta kehittämisen ja ylläpidon resurssit on laiminlyöty. Tämän myös saaristovaltuuskunta on tuonut esiin. Kokoomus haluaa, että ulkoilualueet pidetään kunnossa ja niiden viihtyisyys paranee. Tähän on talousarviossa esitetty korvamerkitty rahoitus. Kannustamme kuntaa jatkamaan kunnossapitoyhteistyötä Talman urheiluseuran kanssa.

Sipoon pitää ennakkoluulottomasti katsoa eteenpäin, ei taaksepäin. Menneestä pitää oppia, soveltaa sitä, mikä on hyvää. Näemme, että esitetyssä talousarviossa on mukana tarpeeksi, mutta ei liikaa. Sillä voimme toteuttaa mitä Sipoo tarvitsee jatkaakseen kestäväällä kasvu-uralla, luonnonläheisenä ja kuntalaisten hyvinvointia vahvistaen.

Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuoro – Sannfinländarnas fullmäktigegrupps gruppanförande, Jari Malm

Taloushallinnon virkamiehet ovat valmistelleet kattavan talousarvion vuosiksi 2023-2024 jonka numeroita en ala toistamaan. Merkittäviä ovat arviot vuodesta 2025 eteenpäin. Sote syö valtionosuuksia mutta velat jäävät. Uusi velka taas käy yhä kalliimmaksi ja horisontissa siintää jo 5-6 % korkokuluja. Näkyvässä olevan lainamäärän vuosittaiset hoitokulut nousevat helposti yli viiden miljoonan euron. Samaan aikaan kaikki muutkin kulut ovat nousussa. Rakennuskustannusten on arvioitu nousseen paikoitellen jopa 40%. Lähes kaikki kunnan rakennuskustannusten arviot on tehty aikana ennen kriisiä ja olisi erittäin terveellistä tehdä päivitykset nyt jotta ratkaisuja voidaan tehdä todellisuuspohjalta. Suhdanteet toki muuttuvat, mutta harvemmin merkittävästi edullisempaan suuntaan ainakaan kovin nopeasti. Jokainen uusi projekti tuo myös valmistuttuaan ylläpitokustannuksia. Nykyisessäkin Infrassa riittää purku ja kunnossapitomenoja. Priorisointia on tehtävä.

Onneksi yhdessä luomassamme strategiassa olemme varautuneet tähän.

Otteita valtuuston Sipoo strategiasta 2022-2025...

Tavoite: varmistaa kestävä taloudellisen kasvun edellytykset velkaantumisen pysäyttämiseksi kaikin käytettävien keinoin.

Toisaalla maininta kunnallisvero säilyy 2023 tasolla ja velkaantuminen pysähtyy.

Valitettavasti hallituksen valtapuolueet päättivät toisin. Sipoon ollessa kyseessä voidaan käyttää sanontaa ”lähti mopo hiukan keulimaan.”

Kunnanhallituksen budjettilisäyksistä muutamia huomioita. Lähinnä merkittävien projektien kiirehtiminen jotta ehditään varmasti mukaan korkeiden kustannusten aikakauteen hämmästyttää.

Toivelistalla löytyy muun muassa Miilin koulun liikuntasalin lisärakentaminen. Tämä asia on kokolailla yhteisymmärryksen saanut investointi sikäli, että liikuntatiloja tarvitaan myös etelä-Sipooseen. Samalla on huomioitava tilan merkitys väestösuojana.

Söderkulla skolanin tilanne sen sijaan on varsin mielenkiintoinen. Yli 30 miljoonan Miilin oppilaitos onkin osoittautunut luokattomaksi. Suunniteltu oppilasmäärä koulussa on 1350. Nykyinen pääluku on noin kaksi kolmasosaa eli ahdasta on. Tähän ongelmaan ratkaisuksi halutaan rakentaa viereen nykymarkkinoilla lähemmäs 15 miljoonalla 300 oppilasta vetävä koulurakennus johon sitten siirrettäisiin valmistumisvaiheessa ruotsinkieliset oppilaat. Arvioiden mukaan siinä vaiheessa noin sataviisikymmentä oppilasta. Ja näin Miilin koulun ongelmat on ratkaistu. Oma näkemyksenne on sikälikin erikoinen, että ilmaisette koulun ongelmien ratkeavan sillä, että ruotsinkieliset siirretään muualle. Toki uuteen taloon on väläytelty myös muuta käyttöä mutta rakennetaan nyt ensin ja katsotaan sitten. Ymmärrämme kyllä tuskan siitä, että oma koulurakennus on luvattu kauan sitten. Sivistystoimi on kuitenkin todennut, että koulupaikat riittävät ensi vuosikymmenelle. Luonnollisesti olisi odotettava myös tulevan palveluverkkoselvityksen tuloksia. Sekin valmistunee vielä tämän valtuustokauden aikana. Söderkulla skolanin suunnitteluun osoitetut varat olisi osoitettava suoraan Miilin koulun tilojen uudelleenjärjestelyyn. Rakennetaan valmista ja toimivaa ensin.

Huomauttaisin myös, että strategiassa mainitaan lause ”yhdyskuntarakentamisen investointien takaisinmaksu pitää varmistaa.” Skolanin osalta vetovoima lienee lähinnä marginaalinen. Päivänselvää on, että tyhjyyttä kumisevaan kouluun siirretään kyläkoulujen oppilaat.

Vihreän valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuoro – Gröna fullmäktigegruppens gruppanförande, Sini-Pilvi Saarnio

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja muut kuulijat,

Ensi vuonna alkaa uusi aikakausi Sipoossa. Historiallinen sote-uudistus on totta. Se tuo monenlaisia mullistuksia. Kunnan talous kutistuu lähes puolella ja yli 300 työntekijää siirtyy hyvinvointialueelle. Myös toimintamenojen painopisteet muuttuvat dramaattisesti. Ikääntyvän väestön palvelutarpeen sijaan kunnan tehtävät painottuvat jatkossa etenkin nuoriin ikäluokkiin. Se tarkoittaa ennen muuta panostusta varhaiskasvatukseen ja koulutukseen.

Kaikkiaan sivistyspalveluiden arvo uuden aikakauden sivistyskunnassa on entistä merkityksellisempi. Ja vaikka sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät vuodenvaihteessa hyvinvointialueiden järjestettäväksi, on meidän täällä Sipoossa kannettava edelleen vastuuta joka ikisen kuntalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.

Vuoden 2023 alusta otetaan käyttöön hyte-kerroin. Se tarkoittaa, että jatkossa kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Näin pyritään varmistamaan kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Hyvä arkiympäristö hillitsee sote-menoja. Jatkossa hyte-työtä tulee tehdä kaikilla kunnan toimialoilla. Kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, onhan hyvinvoiva väestö elinvoimaisen kunnan ja toimivan hyvinvointialueen edellytys.

On selvää, että monenlainen terveyden edistämiseen ja hyvinvointiin liittyvä tieto ja osaaminen siirtyy kunnasta sote-henkilöstön mukana hyvinvointialueelle. Meidän on huolehdittava, että kuntaan jäävälle hyte-työlle on mietitty selkeät rakenteet ja resurssit, jotta Sipoossa aiemmin tehdyn pitkäjänteisen onnistuneen työn tulokset eivät valu hukkaan. On kaikkien etu, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ tulee hyvin tehdyksi ja aidosti osaksi kunnan eri toimialoja. On hyvä, että kuntaan saadaan nimetty vastuuhenkilö, hyvinvointikoordinaattori, joka hoitaa kunnan hyte-työtä ja yhdyspintatyötä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin suuntaan.

Yhtä tärkeää on oppilashuollon jatkuvuus. Koulut eivät saa joutua tilanteeseen, jossa tuttu kuraattori, koulupsykologi tai terveydenhoitaja vaihtuvat ja toimipisteiden palvelut tullaan hoitamaan vaihtuvalla henkilöstöllä. He kaikki ovat merkityksellisiä aikuisia monelle lapselle ja nuorelle eikä meillä ole varaa menettää tätä osaamista. Yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä onkin avainasemassa, jotta oppilashuollon työ onnistuu.

Sivistys on sote-uudistuksen jälkeen suurin kunnan toimiala. Me vihreät haluamme mahdollistaa hyvän oppimisympäristön ja koulupolun jokaiselle sipolaiselle lapselle. Työn alla olevan palveluverkkoselvityksen valmistuttua voimme tehdä viisaita ratkaisuja, tasavertaisesti ja todellisen tarpeen pohjalta. Turhiin kouluinvestointeihin meillä ei todellakaan ole varaa.

Olemme kirjanneet strategiaan tavoitteeksi, että Sipoossa oppimistulokset ovat Suomen parhaassa neljänneksessä. Tämä on hieno tavoite, joka toteutuakseen tarvitsee tekoja. Toisin sanoen meidän on

huolehdittava siitä, että opetusryhmiä ei kasvateta liian isoiksi ja että koulussa on riittävästi aikuisia. Tällä on suuri vaikutus lasten ja nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavat myös metsät. Ne virkistävät ihmistä tutkitusti paremmin kuin rakennetut puistot. Metsät ovat osa kuntien ilmastostrategioiden toteutusta. Me kaikki tiedämme miten suuri arvo metsillä on sekä hiilinieluna ja -varastoina että luonnon monimuotoisuuden kehtona. Samalla on syytä painottaa myös sitä, että kunnilla on lainsäädännön mukaan erityisvelvoite edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan.

Sipoon kunnan metsät ovat yhteistä omaisuutta emmekä muista, että metsien käytöstä olisi keskusteltu laajasti, demokraattisesti ja julkisesti, kuten itse asiassa kuuluisi. Nyt on aika korjata tämä ja ottaa myös kuntalaiset mukaan kertomaan mielipiteensä siitä, miten kunnan metsiä tulee käsitellä tai olla käsittelemättä. Naapureissamme Vantaalla ja Tuusulassa on tehty hienoa työtä interaktiivisen metsäsuunnitelman laadinnassa. Siis sellaisen metsäsuunnitelman, jonka avulla metsien käyttöä voidaan suunnitella kestävästi luonnonsuojelua ja virkistyskäyttöä vaalien. Toivomme, että myös Sipoossa aloitetaan monitavoitteisen metsäsuunnitelman teko ja tulemmekin tätä myöhemmin tänään esittämään.

Kasvavassa kunnassa joudumme toki tekemään ”anti-ilmastotekojakin” mm. rakentamisen muodossa. Voimme kuitenkin merkittävästi vaikuttaa siihen, kuinka kestävästi kuntamme laajenee. Kasvu tulee keskittää keskustoihin ja kyliin, joihin tulee saada toimiva joukkoliikenne. Helsingin seudulla (johon Sipookin kuuluu) Valtioneuvoston päättämien valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden erityistavoitteena on mm. ehkäistä olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta irrallista hajarakentamista sekä edistää joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta. Kun asutusta keskitetään järkevästi, pystytään myös säästämään enemmän kuntalaisille tärkeitä viheralueita. Viime vuonna päätimme yhdessä yhden uuden kaavoittajan palkkaamisesta ja on hienoa, että näin saamme edistetystä tavoitteitamme kaavoitusvarannon kasvattamiseksi.

Haluamme tässä vaiheessa myös todeta tyytyväisyytemme siitä, että suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamispäätösten valmistelu on siirretty ylikuormitetusta rakennusvalvonnasta pois. Toivomme, että tämä pieni, jo tehty organisaatiomuutos vie kyseisten lupien valmistelua lähemmäs kaavoittajan näkökulmaa, kuten asiaan kuuluu. Olemme iloisia, että rakennusvalvonta saa nyt työrauhan ja voi paremmin keskittyä ydintoimintaansa.

Joudumme tänään pohtimaan vakavasti Sipoon tulevien vuosien rahankäyttöä. Taloudelliset näkymät mietityttävät. Sote-uudistus tuo kuntien talouteen muutoksia, joiden vaikutuksia emme täysin osaa ennustaa. Me vihreät olemme huolissamme erityisesti investoinneista, jotka tuntuvat tässä talousarvioehdotuksessa paisuvan turhan paljon, vaikka olemme kuntastrategiassa yhdessä päättäneet talouden tasapainosta.

Otetaan tässä nyt esimerkiksi vaikkapa liikuntapaikat. On hyvä, että kuntaan rakennetaan uusia liikuntapaikkoja ja harrastusmahdollisuuksia. Nämä tulisi kuitenkin priorisoida huolellisella tarveharkinnalla niin, että tiedetään minkälaisille palveluille on suurin ja eniten palvelujen tarpeessa oleva käyttäjäkunta. Uusien liikuntapaikkojen rakentaminen kuluttaa paljon luonnonvaroja ja energiaa sekä maksaa satoja tuhansia euroja, enemmänkin. Näin suuria hankkeita ei tulisi toteuttaa poliitikkojen mutu-tuntumalla. Kuntaan ollaan nyt esimerkiksi rakentamassa eräiden poliitikkojen aloitteesta runsaasti resursseja kuluttava tekojäärata, jonka

rakentamispäätös on tehty ilman järjestelmällistä tarveharkintaa. Katsomme, että investointeja tulisi priorisoida huolellisesti ja suunnitella kokonaisuutta varovaisuusperiaatteen mukaan, eli suu säkkiä myöten, kunnes tiedämme enemmän Suomen talouden suunnasta ja sote-uudistuksen vaikutuksista.

Uusinvestointien tarvetta voidaan vähentää merkittävästi ylläpitämällä olemassa olevaa rakennuskantaa asianmukaisesti. Liian moni rakennus on jäänyt ilman riittävää hoitoa ja huoltoa. Paljon resursseja on tuhlatu siinä, että käyttökelpoiset rakennukset pilaantuvat ennen aikojaan. Jotain muutosta onneksi on jo tapahtunut ja vastuuta kannetaan. Tästä esimerkkinä Martinkylän koulu. Koulu sai kesän aikana uuden vesikaton ja historiallinen arvorakennus pelastui. Näin ollen voimme vuonna 2023 rauhasa pohtia, miten voimme kehittää taloa koko Talman alueen kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen keitaana myös uusia tulevia asukkaita palvellen.

Henkilöressurssien panostaminen korjausrakentamisen osaamiseen jatkossa on sekä järkevää ympäristön kannalta, että maksaa itsensä takaisin säästyneinä investointikuluina. Tulemme palaamaan tähän myöhemmin tänään esityksellämme henkilöressursista tähän tärkeään työhön.

Lopuksi haluamme jälleen kiittää jokaista Sipoon kunnan työntekijää. Vuosi on ollut vaativa ja haasteita saamme jatkossakin. Sipoo on valtavan hieno kunta ja toivomme kaikkien jaksavan puhaltaa yhteen hiileen – näin selviämme voittajien joukossa jatkossakin.

Kiitos!

Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuoro – Socialdemokratiska fullmäktigegruppens gruppanförande, Hanna Kuntsi

Puheenjohtaja, hyvät valtuutetut

Taloudelliset epävarmuustekijät eivät ole poistuneet mihinkään, eli emme varmuudella tiedä kovin paljon enempää kuin vuosi sitten tässä vastaavassa kokouksessa tai hieman myöhemmin kuntastrategiaa hyväksyessämme. Hyvinvointialueiden toiminnan aloituksen vaikutuksia vielä odotellaan ja päälle tulevat tietysti mm. energianhinnan ja lainakorkojen nousun ennakoimattomuus.

Sen verran fiksuja olemme kuitenkin koko ajan olleet, että päätöksiä on pyritty tekemään riskit minimoiden ja oikein mitoittaen suhteessa kasvuun. Näin ollen olemme pitäneet sd-ryhmässä erittäin tärkeänä sitä, että pidämme kiinni kuntastrategiastamme ja sen keskeisistä tavoitteista. Olemme jo tämän valtuustokauden alkutaipaleella tehneet lukuisia päätöksiä hankkia lisätietoa ja selvittää eri asioita tarkemmin, jotta päätöksentekomme olisi oikein ajoitettua ja oikein mitoitettua ja pohjautuisi mahdollisimman tuoreeseen tilannearvioon. Toki ymmärrän myös niin sanotut ”pelin paikat”, mutta pääsääntöisesti uskon, että tarveselvityksiä tehdään aidosti tietoon pohjautuvan päätöksenteon edistämiseksi. Siksi pidämmekin erittäin tärkeänä, että esimerkiksi investointisuunnitelmaa käsiteltäessä maltamme pysyä tehdyissä linjauksissa ja tehdä uusia päätöksiä sen mukaan, mitä tietoa saamme selvitystöiden pohjalta.

Tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa hyvien peruspalveluiden turvaamisen ja kehittämisen, mutta käytännössä ne toteutuvat päivittäin eri puolilla Sipoota eri toimialojen ammattilaisten toimesta. Työntekijäpula on jo lähes joka sektorin suurimpia haasteita ja kilpailu työntekijöistä kuntien kesken on kovaa. Esimerkiksi kouluista ja päiväkodeista kantautuva viesti on aika hälyttävä, sijaisia on todella vaikea (ellei mahdoton) saada ja virkoja on koko ajan täyttämättä, niin oppilashuollossa kuin opetuksessa. Ja sama tilanne on tosiaan vaikkapa hammashuollossa, rakennus- ja ympäristövalvonnassa jne.

Kyse ei niinkään ole siitä, ettei meillä olisi resursoitu oikein, emme vaan saa rekrytoitua haluamiamme ihmisiä riittävästi tai pyöröovesta sujahtetaan liian nopeasti eteenpäin. Nyt on tuhannen taalan paikka miettiä, mitä kaikkea voidaan tehdä työnantajamielikuvan parantamiseksi ja rekrytoinnin tehostamiseksi, jotta emme ainakaan viestinnän ja markkinoinnin takia jää naapureiden jalkoihin. Esitämme myöhemmin pientä kehitysrahaa tämän puolen edistämiseen.

Hyvät valtuutetut

Yhteenvetona voisin todeta ryhmämme puolesta, että pidetään kiinni sovitusta strategisista tavoitteista, joista kasvatavoitteet ovat päällimmäisinä turvaamassa talouden tasapainon ja oikea-aikaiset investoinnit ja varmistetaan, että kunnan veto- sekä pitovoimatekijät työnantajana ovat kohdillaan, jotta poliittiset puheet muuttuvat myös arjen teoiksi.

Liike Nyt -valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuoro – Liike Nyt-fullmäktigegruppens gruppanförande, Roy Harkimo

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut sekä viranhaltijat ja kokousta seuraavat kuntalaiset

Liike Nytin valtuustoryhmänä haluamme nostaa esille muutamia seikkoja 2023 tuloslaskelmaan liittyen ja pysähtyä pohtimaan mitä olemme tavoittelemassa aikana, jolloin useimmat riskitekijät liittyvät asioihin, joita on mahdoton ennustaa.

Kuinka yleinen talous maassamme kehittyy, kuinka se vaikuttaa mahdollisiin valtiosuosiin, mitkä ovat sote-uudistuksen lopulliset taloudelliset vaikutukset kuntaamme ja mille tasolle korot nousevat. Ihmisten käyttäytyminen ja asumistottumukset sekä työskentelytavat ovat myös muuttuneet. Kuinka ennakoida sekä hallita kunnan kasvua tässä ajassa ja kuinka mitoittaa resurssit, kun niin kovin moni asia ei ole ennakoitavissa.

Kunnan strategiassa olemme linjanneet, että uudistamme toimintaamme jatkuvan kehittämisen periaatteella ja että Sipoon hyvinvointi rakentuu monipuoliseen asumiseen, korkealaatuisiin palveluihin, yhteisöllisyyteen, luonnonläheisyyteen, sopivaan väljyyteen ja turvallisuuteen. Tavoitteinamme on myös, että velkaantumisen pysähtyy ja kunnallisveron korotuksiin ei olisi tarvetta. Lisäksi olemme linjanneet, että kyliä ja saaristoa tulisi kehittää niiden omaan lähtökohtiin ja vahvuuksiin tukeutuen.

Kaikki edellä mainitut päätöksemme kuitenkin vaativat tekoja sen eteen, että ne toteutuisivat. Jos hyväksymme talousarvion, jossa Nikkilän väkiluvun oletetaan kasvavan seuraavan kymmenen vuoden aikana 30% ja Söderkullan 44.5%, herättää se kysymyksen siitä keskittykö kehitys sekä kaavoitus liiaksi näille alueille. Onko suunta oikea strategiaan nähden?

Toisaalta meillä on kunnassamme myös alueita, joiden väkiluku on kasvanut keskimäärin enemmän, kuin koko kunnan väkiluku. Tulisiko meidän sittenkin olla valmiita hyödyntämään luonnollinen kasvu paremmin ja ylläpitää sekä hyödyntää paremmin jo olemassa olevaa palveluverkkoa ja olisiko se riskittömämpää myös taloudellisesti.

Kaikki kunnia sipoolaisille yrityksille, on yhteisöveron merkitys kuntamme taloudelle todella merkittävä, suhteutettuna esimerkiksi maanmyynnistä saatuihin nettotuloihin. Esimerkkinä kerrottakoon, että yhteisöveron kertymä vuodelta 2021 oli n. 8.8 miljoonaa euroa. Meidän tulisikin entistä enemmän tukea olemassa olevia yrityksiä sekä edesauttaa uusien yritysten syntyä kunnassamme. Yritystonttien kaavoittaminen on toki osa tätä mahdollistavaa tointa, mutta nykyään merkittävä osa yrityksistä ei kaipaa ympärilleen edes seiniä saatikka tonttia. Yritykset luovat siis työpaikkoja kuntaamme, mutta niiden merkitys on myös taloudellisesti kunnallemme merkittävä.

Ajat ovat muuttuneet ja meidän on katsottava tulevaisuuteen. On pidettävä huoli siitä, että nykyisiä asukkaita kuunnellaan, että he viihtyvät ja kokevat olevansa turvassa. Meillä on oltava rohkeutta tehdä kuntamme näköisiä päätöksiä tässä ajassa, tämänhetkisiin tietoihin perustuen ja takertumatta menneisyyteen.

Keskustan valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuoro – Centerns fullmäktigegrupps gruppanförande, Jenni Savolainen

Arvoisa Puheenjohtaja, Valtuutetut ja Virkamiehet

Tulemme kohta käymään läpi vuoden 2023 talousarvion. Toivon, että keskustelussa ja tulevissa päätöksissä tulemme pitämään kirkkaana mielessä kunnan talouden turvallisuuden sekä kunnan visiot ja arvot.

Näiden asioiden yhdistäminen ei välttämättä ole helppo yhtälö, mutta se on erittäin tärkeä asia, jotta voimme kuntana kehittyä kestävästi ja voimme säilyttää visiomme. Isoja investointeja on suunnitteilla ja monet suunnitelmat näyttävätkin hienoilta paperilla.

Kuitenkin kun laskeudumme ruohonjuuri-tasolle, voi ajatukset muuttua ja realisoitua. Onkin aika pohtia isojen suunnitelmien äärellä sitä, että onko tarpeet ja tilanteet muuttuneet tai voisiko esimerkiksi jokin pienempikin riittää. Myöskin aikataulujen liiallinen aikaistaminen on kyseenalaista tällä hetkellä, tässä maailman- ja kunnan tulevassa taloudellisessa tilanteessa.

Meillä on korkea tavoite olla Suomen halutuin kunta. Jotta voimme sitä olla, vaatii se myös sen, että asukkaamme täällä ovat onnellisia ja sen tulee näkyä ulospäin. Sote-uudistuksen jälkeen emme vielä tiedä mikä tulee olemaan kunnan lasten, nuorten ja vanhusten tilanne tulevana vuonna tai kahden vuoden päästä. Muutosvaihe tulee olemaan varmasti raskas, mutta silti kuntalaisten hyvinvoinnin taso ei saa heiketä. Kärsijöinä ei saa olla lapset, nuoret, lapsiperheet ja vanhukset. Jotta Sipoo selviäisi tulevasta Sotemuutosvaiheesta, tulee nyt tarpeeseen uusi HYTE-koordinaattori.

Mahdollinen lisävelkaantuminen tulee heijastumaan kuntalaisten hyvinvointiin negatiivisesti. Mehän tiedämme sen, että pahoinvoinnista johtuvat kulut tulevat kalliiksi kunnalle. Hintaaahan en voi tässä lukuna antaa, ei ehkä kukaan mukaan, mutta raskas se luku on, ja kaiken lisäksi sillä on kauaskantoiset vaikutukset. Eikö siis olisi parempi keskittyä nyt siihen, että saamme talouden pysymään edes tyydyttävällä tasolla? Samalla voimme keskittyä myöskin vahvistamaan jo olemassa olevia hyviä asioita.

Suomenkielisen koulutusjaoston jäsenenä näen positiivisena asiana, että on perustettu poliittinen ohjausryhmä kunnan sivistyksen palveluverkkoselvitystä varten. Työ on päässyt vasta hitaasti alkamaan ja nyt on aika antaa heille työrauha. Aikanaan tulemme saamaan selvityksen ja saadun selvityksen perusteella on sitten hyvä tehdä uusia suunnitelmia päivitettyjen tietojen ja tarpeiden pohjalta.

Haluaisin vielä muutamalla sanalla arjesta puhua. Minua huolestuttaa kovastikin, kun kohtaan paljon lisääntyntä pahoinvointia. Työssäni kuulen ihmisten kertomana, kuinka arki on muuttunut raskaaksi. Nuorilla on paljon erilaisia vaikeuksia. Oppilaiden hyvinvointikyselyn tulokset vuodelta 2021 oli monin osin surullista luettavaa. Kuulen tyytymättömyyttä kunnan palveluita kohtaan. Ihan perusteltuja asioita. Jos me haluamme olla Suomen halutuin kunta ja visiomme mukaisia, on meidän tehtävä päätökset muistaen todelliset ihmiset, ne keitä varten me täällä olemme päätöksiä tekemässä.

Kiitos!